

בין זיכרון לעצמאות

מנחם מאיר

שבא עליהם ואחר כך נלחם במלחמת הרשות והיא המלחמה שנלחם עם שאר העמים כדי להרחיב גבול ישראל ולהרבות בגדולתו ושמעו:

3. עין אי"ה שבת ב', ה', ס"א

ואת אשתו לקחת לך לאשה, לקוחין יש לך בה, דאר"ש ב"נ אר"י, כל היוצא למלחמת ב"ד כותב לאשתו גט כריתות. האומות, שמטרת הווייתן היא חמרית, והנן מצוירות כעין אגודת שותפים לצרכי קנינים אהובים או נדרשים להן, אצלן תהיה אהבת האומה בכללה רק אז מבוססת, כשתהיה תמיד חוזרת אל הפרטים, אל הטבת מצב המשפחה היחידה שלשם הטבתה התאגדה האומה, כשם שחיות מדבריות הבודדות בטבען מתקבצות לפעמים לרגלי צרה משותפת או למחזה ריוח של טרף משותף. ע"כ, אימוץ הזכרת המשפחה ואיגודה לפי מצבן הן, הוא ראוי להיות ממכשירי זריזות הקרב, ע"כ היו הנשים באות במלחמה ומשותפות עם הבעלים. לא כאלה חלק יעקב, שתכלית מציאות האומה, מצד צורתה, מצד נשמתה ואורח חייה, בשביל קדושתה ורוח ד' השפוך עליה, זהו האוצר היותר יקר מכל חמדה, זהו החפץ העליון של כל יחיד באומה ושל כל הכלל כולו, זהו הנותן עז ועטרה להויית המשפחה עצמה בצביונה המקודש הישראלי. ע"כ, בבא התור לעבוד לטובת האומה בכללה, אז כשרגא בטיהרא תבטל אהבת המשפחה, לבל תחלל את עז אהבת האומה. היציאה למלחמה לא היתה ע"פ חשבון של הצלחת הפרט, שחשב שכשישוב מן המלחמה יהיה מוצלח ומאושר. לא, הוא צייר בעצמו כאילו התיאש מן החיים הפרטיים, והולך הוא בשמחה ע"מ למות מות גבורים וקדושים במלחמת ד' לרומם קרן לעמו, ע"כ כותב גט כריתות לאשתו. ליאש את לבבו בכל האפשרי מקשר משפחה ומחרעיון הפרטי התלוי בו, בהיותו דורך מהלך של רעיון יותר כללי ויותר עליון, מהלך עבודת הקודש של העם כולו.

4. אורות עמ' ; אורות המלחמה א'

כשיש מלחמה גדולה בעולם מתעורר כח משיח. עת הזמיר הגיע, זמיר עריצים, הרשעים נכחדים מן העולם והעולם מתבסס, וקול התור נשמע בארצנו. היחידים הנספים בלא משפט, שבתוך המהפכה של שטף המלחמה, יש בה ממדת מיתת צדיקים המכפרת, עולים הם למעלה בשורש החיים ועצמות חייהם מביא ערך כללי לטובה ולברכה אל כלל בנין העולם בכל ערכיו ומובניו. ואח"כ כתום המלחמה מתחדש העולם ברוח חדש ורגלי משיח מתגלים ביותר, ולפי ערכה של גודל המלחמה בכמותה ואיכותה ככה תגדל הצפיה לרגלי משיח שבה. מלחמת עולם של עכשיו צפיה נוראה גדולה ועמוקה יש בה, מצורף לכל גלגולי הזמנים והוראת קץ המגולה של התישבות ארץ ישראל.

1. רמב"ן מצות עשה ד'

שנצטוונו לרשת הארץ אשר נתן הא-ל יתברך ויתעלה לאבותינו, לאברהם, ליצחק וליעקב, ולא נעזבה ביד זולתנו מן האומות או לשממה. והוא אומרו להם: 'והורשתם את הארץ וישבתם בה, כי לכם נתתי את הארץ לרשת אותה', 'והתנחלתם את הארץ', 'אשר ישבעתי לאבותיכם'. ופירט אותה להם במצווה הזו כולה, בגבוליה ומצריה, כמו שאמר: 'ובאו הר האמרי ואל כל שכניו בערבה בהר ובשפלה ובנגב ובחוף הים וגו', שלא יניחו ממנה מקום. והראיה שזו מצווה, אומרו יתעלה בעניין המרגלים: 'עלה יש כאשר דבר ה' אלהיך לך, אל תירא ואל תחת'. ואמרו עוד: 'ובשלוח ה' אתכם מקדש ברנע לאמר עלו ורשו את הארץ אשר נתתי לכם'. וכאשר לא אבו לעלות במאמר הזה, כתוב 'ותמרו את פי ה' אלהיכם', וכן 'לא שמעתם', הוראה שהיא מצווה, לא ייעוד יחבטחה.

זו היא שחכמים קורין אותה מלחמת מצווה.. ואל תשתבש יתאמר, כי המצווה הזאת היא המצווה במלחמת שבעה עממין, שנצטוונו לאברם, שנאמר: 'והחרם תחרימם'. אין הדבר כן. שאנו נצטוונו להרוג האומות ההם בהילחמם עימנו, ואם רצו להשלים - נשלים, ונעזבם בתנאים ידועים. אבל הארץ - לא נניח אותה בידם, ולא ביד זולתם מן האומות בדור מן הדורות. וכן אם ברחו האומות ההם מפנינו והלכו להם, כמאמרם: 'הגרגשי פנה והלך לו ינתן להם הקב"ה ארץ טובה כארצם, זו אפריקי, נצטוונו אנחנו לבוא בארץ ולכבוש המדינות להושיב בה שבטינו.

ואומר אני, כי המצווה שחכמים מפליגים בה, והוא דירת ארץ ישראל, עד שאמרו: 'כל היוצא ממנה ודר בחוץ לארץ - יהיה בעיניך כעובד עבודה זרה, שנאמר: כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד אלהים אחרים, וזולת זו הפלגות גדולות שאמרו בה - הכול הוא ממצות עשה הזה, שנצטוונו לרשת הארץ ולשבת בה. אם כן, היא מצות עשה לדורות, מתחייב כל אחד ממנו, ואפילו בזמן גלות, כידוע במקומות הרבה. ולשון ספרי: 'מעשה ברבי יהודה בן בתירה ורבי מתיא בן חרש ורבי חנניה בן אחי רבי יהושע ורבי נתן, שהיו יוצאין חוצה לארץ, והגיעו לפלטיה, וזכרו את ארץ ישראל, וזקפו את עיניהם, וזלגו דמעוניהם וקרעו בגדיהם, וקראו המקרא הזה: 'וירשתה וישבתה בה ושמרת לעשות'. ואמרו: 'ישיבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצוות'.

2. רמב"ם הל' מלכים ה', א'

אין המלך נלחם תחלה אלא מלחמת מצוה ואי זו היא מלחמת מצוה זו מלחמת שבעה עממים ומלחמת עמלק ועזרת ישראל מיד צר

בדעה גדולה, בגבורה עצומה, ובהגיון עמוק וחודר, בתשוקת אמת וברעיון בהיר, צריכים לקבל את התוכן הנשא של אור ד' המתגלה בפעולה נפלאה בעלילות המלהמות הללו ביחוד. 'בעל מלחמות זורע צדקות, מצמיח ישועות, בורא רפואות, נורא תהלות, אדון הנפלאות, המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, אור חדש על ציון תאיר ונוכח כולנו מהרה לאורו'.

5. רמב"ם הל' מלכים ז', ט"ו

מי האיש הירא ורך הלבב כמשמעו שאין בלבו כח לעמוד בקשרי המלחמה ומאחר שיכנס בקשרי המלחמה ישען על מקוה ישראל ומושיעו בעת צרה וידע שעל יחוד השם הוא עושה מלחמה וישים נפשו בכפו ולא יירא ולא יפחד ולא יחשוב לא באשתו ולא בבניו אלא ימחה וזכרונם מלבו ויפנה מכל דבר למלחמה וכל המתחיל לחשוב ולהרהר במלחמה ומבהיל עצמו עובר בלא תעשה שנאמר אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם ולא עוד אלא שכל דמי ישראל תלויין בצוארו ואם לא נצח ולא עשה מלחמה בכל לבו ובכל נפשו הרי זה כמי ששפך דמי הכל שנאמר ולא ימס את לבב אחיו כלבבו וחרי מפורש בקבלה ארור עושה מלאכת ה' רמיה וארור מונע חרבו מדם וכל הנלחם בכל לבו בלא פחד ותהיה כוונתו לקדש את השם בלבד מובטח לו שלא ימצא נזק ולא תגיעהו רעה ויבנה לו בית נכון בישראל ויזכה לו ולבניו עד עולם ויזכה לחיי העולם הבא שנאמר כי עשה יעשה ה' לאדוני בית נאמן כי מלחמות ה' אדוני נלחם ורעה לא תמצא בך וגו' והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' אלהיך.

6. פלא יועץ ערך 'הצלה'

כמה יתהלל הגבור בגבורתו ואשר יש לו כח ויד ושם טוב עם שרי עם הארץ בזאת יתהלל בהציל עשוק מיד עושקו ובהציל גוף או ממון ישראל מיד עכו"ם, שאם גדלה רעת המוסר גוף או ממון ישראל ביד עכו"ם עד כדי שמותר להרגו אפלו בזמן הזה, כל קבל דנא מרובה מדה טובה ומצוה רבה יחשב למציל גוף או ממון ישראל, וכל שכן וקל וחומר אם הוא מציל נפשות לקוחים למות שיהא מזכה נפש כאילו קיים כל התורה כולה שהרי אמרו כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא ועל כגון דא אמרו אפילו ריקנין שבישראל מלאים מצות כרמון כי יש רבים מבני ישראל שנראים לפני כלים רקים אבל יש בידם מצוה זו של הצלת ישראל שבזה הם מכריעים ועוברים את החכמים והגדולים שבישראל.